



# gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrto leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrto leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 14. januarja 1863.

## Gospodarske stvari.

### Kako je z govejo kugo nadalje.

Gospodarjem našim, kateri so še zmiraj v skrbi zavoljo grozne bolezni, povemo po obljubi svoji, kako nadalje stoji s kugo govejo. Kar jim povemo, je gotovo, ker teče iz gotovih virov.

C. kr. deželno glavno poveljstvo v Zagrebu je zadnje dni preteklega leta iz Bosne zvedilo, da 'goveja kuga, ki je ondi iz začetka sila huda bila, očitno pojenjuje in zlasti — hvala Bogu — v tistih krajih, ki so bliže hrvaški meji. Najhuje gnjezdo njeno je zdaj v notranjih krajih Bosne: v Sarajevu, Travniku, Jajčah in pa okoli Livna in Glamoča.

Al še bolj tolažljivo je to, kar trdi živinozdravnik, ki je bil iz Hrvaškega v kužne kraje Bosnjakov poslan, namreč da ondašnja kuga ni prava izhodnja goveja kuga, ampak le črm (ali vrančni prisad ali metljaji, Milzbrand, Anthrax), ki je tudi pri nas le predobro znan, nam vsako leto in najraje poleti veliko živine pomori in nam davi ravno zdaj tudi prešiče. Turška vlada pa je zlo nečimerna in tudi Bosnjaki so nemarni, — ni tedaj čuda, ker se huda bolezen ne zatiruje, da se zlo razširja. Omenjeni zdravnik pripoveduje, da nečimernost turške vlade sega tako deleč, da na nekem sejmu v Ključu je bil vol, poln kužnine pod kožo in mesom, očitno v mesnici na prodaj, in Bosnjaki so meso kupovali meni nič tebi nič. Nasledek tega pa je bil, da je veliko ljudi nevarno zbolelo in veliko jih tudi pomrlo, ker so se okužili s takim mesom. Ljudje so hitro mrlji, otekali po životu, črne pike so se jim narejale — in res ni čuda bilo, da se je (kakor so tudi „Novice“ v zadnjem listu omenile) hrup zagnal, da v Bosni mrjé ljudje za kugo, izhodnji ali orientalski kugi podobno, in da se je zaprla Bosnjakom tudi pot čez avstrijsko mejo. Zdaj pa je v tiste kraje poslani vojaški zdravnik se prepričal, da ona bolezen ni kuga, in odprla se je popolnoma nesumljivim ljudem spet meja iz Bosne v Hrvaško, le toliko je še zaprta ostala, kar se tiče kužne živine.

Prava goveja kuga je v krajih Vojaške Granice dosihmal se prikazala v ogulinskem (kjer je do 27. dec. l. l. poginilo 4 goved, 7 so jih pobili), otočanskem (kjer je poginilo 1), sluinskem (kjer jih je poginilo 7), in v grof Jellačičevem 1. graničarskem polku (kjer jih je poginilo 6), pa tudi v vojaški senjski občini, kjer je poginil 1 vol. — Sèm ter tje v teh krajih je vrančna bolezen.

Čeravno tedaj še zmiraj tli nevarna nam iskra na Hrvaškem, je vendar to tolažljivo, da se dosihmal ne razširja še preveč prava goveja kuga ne v Bosni ne v Hrvaški.

Al ena iskra je dosti, da se streha užge, ki pokončá celo hišo, — zato pazimo še zmiraj zvesto in neprenehamo, da odvrnemo nesrečo.

Na Štajarskem pa v sevniškem kantonu je po poslednjih naznanilih gotovo, da imajo pravo govejo kugo, ktera se je 22. dne unega mesca začela v Rajhenberku, 26. v Sedunu, v Gorici pa 4. dne tega mesca. V vseh teh treh krajih skupaj je 311 goved, med temi jih je zbolelo (do 6. dne t. m.) 26, poginilo 11, 15 bolnih in 16 sumljivih so pa brž pobili, da se, ako je moč, zatara kuga. Kuga je bila na Štajarsko zanešena po prešičih hrvaških 9. dne unega mesca, ko še meja štajarska proti meji hrvaški ni bila zaprta, ker se takrat še ni znalo za kugo. Vse, kar postava veléva, je bilo zdaj brž storjeno in vsi omenjeni trije kužni kraji so popolnoma zaprti. — Zdaj že več dni ni nič živine na novo zbolelo.

Čujte zdaj, gospodarji bližnji, da brž brž, ko se kaj sumljivega prikaže pri vaši živini, naznanite to svoji c. k. gosposki!

Ravnokar smo prejeli od sl. c. k. okrajne gosposke v Kozjem na Štajarskem oklic od 2. dne t. m. s prošnjo, naj ga razglasimo po „Novicah“, da se zvé po svetu. Glasí se ta oklic tako-le:

Zavoljo goveje kuge na Hrvaškem in v Rajhenburgu in Sedunu na Štajarskem so vsled ukaza visocega c. k. deželnega poglavarstva graškega od 31. dec. 1862 za zdaj prepovedani sejmi v Podčetrtku, Olimjah, pri sv. Miklavžu na polji, pri sv. Petru pod sv. gorami, v Podbrdu, Koprivnici, Kozjem, Pilstanu, Planini in Dobji kantona Kozjega. — Ta prepoved sejmov veljá tako dolgo, dokler nevarnost žuga, in se ne prekličé očitno.

### Še nektere dobrovoljne misli o poljedelstvu.

O važnosti gnojne moči človeškega blata, mokrice in kostí je potrebno še povedati, kar imenitni kemikar dr. Liebig o tej zadevi pravi. On govori to-le:

Bolezni se ogniti, ktera evropejske ljudstva zatira, in raba pravih sredstev je težka reč, ker bolnik ne verjame, da je bolan. Ljudstva so enake jetičnim, kateri gledaje se v zerkalu se mislijo zdravi, in pijejo kozarec za kozarcom oživljivega vinca, češ, da jih krepčá, pa le bolezen pospešuje. Tako tudi kmetovavec misli, da polju s peščico gnoja nadomestuje, kar mu je po pridelkih oddalo; od todi pa izvira opešanje zemlje.

Od todi pride, da cele ljudstva počasi obožajo, hirajo, še celo zginejo. Umetni človek zná si napravljati sodo, mjilo in druge stvari, poljskih pridelkov pa še nihče. Človek obdeluje zemljo, in ona s pomočjo zraka svitlobe, mokrote in gorkote stori, da kali seme, in do naša sad.

Ljudje povživajo poljske pridelke in meso raznih